

A TUDOMÁNYOS-MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGI TÁJÉKOZTATÁS HELYZETE LENGYELORSZÁGBAN

Telechun, Stanislaw

II. rész

5. KIADÓI TEVÉKENYSÉG

Az Intézetben és a területi tájékoztatási központokban kibocsátott kiadványoknak hármass szerepük van:

1. az információ és tapasztalatcsere legkönnyebb és legáltalánosabb eszközei,
2. külső kifejezést adnak az elvégzett kutató, dokumentációs és nyilvántartási munkáknak, s ugyanakkor lehetővé teszik, hogy azokat a felhasználókhoz eljuttassák,
3. hozzájárulnak az információk szükséglet népszerűsítéséhez, és megtanítanak arra, hogyan kell az információt a legcélszerűbben kihasználni.

Fentiekkel kapcsolatban a tájékoztatási kiadványok feladatai a következők:

1. ismertetik a kutatások mindazon eredményeit, és közlik mindazokat az információkat, amelyeknek jelentőségük van az érdekelt felhasználók munkájának javítása vagy könnyítése szempontjából,
2. felölelik a tudománynak, a technikának és a gazdasági-szervezési tevékenységnek lehetőleg minden alapterületét,
3. eljutnak az adott tematikán belül minden potenciális felhasználóhoz.

Fentiekből kiindulva az Intézet a kiadói tevékenység területén a következő célokat tűzte ki magának:

1. egyeztetni az összes tárcai, szakmai és ágazati tájékoztatási központok kiadványainak tematikáját, különösen figyelembe véve az e területen szükséges specializálást, és elejét venni annak, hogy a különböző központok párhuzamosan dolgozzanak ki monográfiákat, nagyobb elemzési munkákat stb.

2. megszervezi az egész országos információs hálózat kiadványainak cseréjét, úgy hogy minden központ hiánytalanul felhasználhassa a többi központnak az őt érdeklő tematikához tartozó kiadványait,
3. az egyes kiadványok példányszámát a felhasználók tényleges szükségletének megfelelően állapítja meg.
4. javítja, és felemeli a tájékoztatási kiadványok műszaki és termelési bázisának minőségét.

A kiadványi tevékenység területén tervbevett munkák közül első-sorban rendet teremtettek az Intézet saját kiadványai között.

Az Intézet jelenleg a következő kiadványokat bocsátja ki:

1. "Aktualne Problemy Informacji i Dokumentacji" /A tájékoztatás és dokumentáció időszerű kérdései/, a tudományos-műszaki és gazdasági tájékoztatás tevékenységének és szervezésének módszertani kérdéseivel foglalkozik. Megjelenik évente hat-szor.
2. "Przegląd Nowej Techniki" /Az új technika szemléje/, közli a fontosabb ismereteket a tudomány és a technika haladásának területéről az egész világon, szakkiadványok, folyóiratok és tudományos-műszaki bulletinek stb. alapján. Havonta kétszer jelenik meg.
3. "Przegląd Informacji Ekonomicznej" /A gazdasági tájékoztatás szemléje/, anyaga a külföldi gazdasági folyóiratokból készül, a gazdasági elemzés új módszereiről, az önköltség csökkentéséről, a munkatermelékenység emelkedéséről, a termelési ciklus és a vállalati szervezésre vonatkozó eredményekről. Negyedévi kiadvány.
4. "Wskazniki Techniczno-Ekonomiczne" /Műszaki-Gazdasági Mutatók/, adatokat tartalmaz a technika és ipar helyzetéről külföldön. Kéthavonként jelenik meg.
5. "Przegląd Polskiego Piśmiennictwa Technicznego" /A lengyel műszaki irodalom szemléje/, a Lengyel Népköztársaságban megjelent műszaki folyóiratokban, brosurákban és könyvekben közzétett munkák válogatott bibliográfiai leírását tartalmazza. A kiadvány külföldi csere céljait szolgálja. Orosz és angol nyelven jelenik meg.
6. "Biuletyn Tłumaczen" /Fordítási Bulletin/, a tudományos-műszaki és gazdasági tájékoztatási központokban elvégzett fordítások jegyzékét tartalmazza. Évente kétszer jelenik meg.
7. "Informacje Dokumentacyjne" /Dokumentációs információk/, a tudományos-műszaki és gazdasági tájékoztatási központokban kidolgozott téma-dokumentációs összeállítások jegyzéke. Évente kétszer jelenik meg.

8. "Biuletyn Konferencji, Zjazdów i Wystaw" /Konferenciák, kongresszusok és kiállítások bulletinje/, alapvető tájékoztatást nyújt a legközelebbi időben rendezendő konferenciákról, kongresszusokról, kiállításokról stb. Negyedévenként jelenik meg.
9. "Przegląd Pismienictwa Zagadnień Informacyjnych" /Információs kérdések irodalmi szemléje/, a tájékoztatási munka szervezését, módszereit és technikáját érintő irodalmat ismerteti /"Ekspressz-Informacja" jellegű/.
10. "Karty Dokumentacyjne" /Dokumentációs lapok/, értékes külföldi és lengyel kiadványok tömörítvényeit tartalmazzák, a technika minden területéről.

A központok kiadási tevékenységét a következő csoportokba sorolják:

1. a gyors tájékoztatás feladata, hogy az olvasóknak gyorsan jellezze a tudomány, a technika, a gazdaság és a szervezés eredményeit, példaként szolgáló bibliográfiai leírásokat tartalmaz, továbbá ismereteket a legújabb szabadalmakról és szabványokról, vállalati irodalomról stb. Ilyen típusú kiadvány nem jelenhet meg ritkábban, mint havonta egyszer.
2. a dokumentációs szemle dokumentációs elemzést tartalmaz szak szerinti rendezésben, és az itt közölt anyag nem lehet régebb, mint a központba érkezéstől számítva három hónapos.
3. a Tájékoztató Bulletin tömörítvényeket /kivonatokat/ vagy fordításokat tartalmaz a fontosabb bel- és külföldi folyóiratokból, ismerteti a legfontosabb szabvány- és szabadalmi kérdéseket, általánosítja, és népszerűsíti a tudomány, technika, gazdaság és szervezés eredményeit stb.

A belföldi információs hálózat kiadói akcióinak rendezésére irányuló, itt közölt elvek csak 1963-ban valósulnak meg.

Ez egyébként összefügg azzal az általános állami akcióval, amely felül fogja vizsgálni az országban megjelenő összes kiadványokat abból a szempontból, hogy eleget tesznek-e az olvasó szükségleteinek.

6. OKTATÁSI TEVÉKENYSÉG

Az információs szolgálatban nagyarányú a káderhiány, a meglévő káderek szakmai színvonala pedig alacsony, elméleti felkészültsége gyenge, és tapasztalata aránylag csekély. Az Intézet ezért igen fontos oktatási feladatok előtt áll.

Az Intézet oktatási tevékenysége ugyan már 1950 óta folyik, de

ennek eredményei az utóbbi években már az akkor fennálló szükségleteket sem elégítették ki, jelenleg pedig ezek a szükségletek jelentős mértékben megnöttek.

As 1950-61-ik években 12 egyéves tanfolyamon kb. 670 hallgatót képeztek ki, ebből kb. 55 % volt különféle szakmákhoz tartozó felső-szintű képzettségű, a többi 45 % pedig középfokú iskolai végzettségű dolgozó.

A folyó évben megkezdtek az információs szolgálat oktatását, figyelembevéve az egyes szakmák speciális igényeit, aminek különösen a szakmai központok és az üzemi központok számára van nagy jelentősége.

1962 közepén megszervezték az első ilyen tanfolyamot az építőipariak számára, ez a jövőben kiterjed más fontosabb gazdasági szakmákra is, ugyanakkor azonban érvényben marad az az elv, hogy az információs szolgálat dolgozóit általános jellegű tanfolyamokon is oktatják.

Függetlenül ettől az oktatástól az 1961/62-ik tanévben szerveztek első ízben egyéves levelező tanfolyamot. Ezenkívül az Intézet kezdeményezésére a Művelődésügyi Minisztérium az 1958/59-ik tanévben Állami Tudományos-műszaki Dokumentációs Iskolát szervezett, kétéves tanítási idővel, általános középiskolák és technikumok végzett hallgatói számára. Az iskolát az Intézet gondozza.

Kiszámították, hogy az Intézet oktatási tevékenységének 12 évvel ezelőtti megindulásától kezdve a folyó év végéig az összes oktatási formákban összesen kb. 1500 személyt képeztek ki, ezen belül:

- a különböző szakmai tanfolyamokon kb. 900 személyt,
- a levelező tanfolyamon kb. 500 személyt,
- az Állami Dokumentációs iskolában kb. 80 személyt.

Figyelembevéve, hogy 1963 végéig az állami tájékoztatási hálózat kaderszükséglete kb. 2000 új dolgozót jelent, feltehető, hogy az eddigi méretekben és az eddigi elvek szerint végrehajtott oktatási akció ennek a szükségletnek kb. 50 %-át képes kielégíteni.

Ez természetesen további igen fontos feladat elé állítja az Intézetet, és megkívánja ennek az akciónak kiterjesztését és javítását is. Ez a legközelebbi időszakban a CIINTE működési programjának egyik legfontosabb pontja.

Az eddigi oktatási akció hibája, hogy nem fektetett kellő súlyt megfelelő számú szakember átképzésére a gazdasági-szervezési információ számára. Csak a folyó tanévben vezettek be megfelelő tantárgyakat mind az általános szakosított tanfolyamokon, mind a levelező tanfolyamon, amelyek bizonyos mértékig pótolják ezt a hiányt.

Szó van speciális tanfolyam szervezéséről is a gazdasági-szervezési tájékoztatás szükségleteinek kielégítésére. Ez folyamatos tanfolyam lenne.

A tájékoztatási szakemberek eddigi oktatási rendszerében sajnos nincs hely magasabb szintű szakképzés számára. Nincs pillanatnyilag az országban lehetőség arra, hogy kandidátusi fokozatot szerezzenek, és doktori disszertációt irjanak a tudományos-műszaki és gazdasági információ tárgykörében.

7. KÖNYVTÁRI TEVÉKENYSÉG

Az Intézet eddigi könyvtári tevékenysége főként arra szorítkozott, hogy az Intézet saját szükségleteit kielégítse.

A Minisztertanács 169.sz. rendelete értelmében az Intézetet kötelezték arra, hogy megszervezze a Központi Műszaki Könyvtárat /CBT/. Ennek folytán lényegesen kibővültek az Intézet feladatai ezen a területen. Az Intézet könyvtári tevékenységének körébe tartoznak a következő feladatok:

1. a jövőendő CBT gyűjteményének kialakítása és a közönség rendelkezésére bocsátása,
2. módszertani feladatok ellátása és utasítások kibocsátása a tájékoztatási központok könyvtárainak könyvtári tevékenységére vonatkozóan,
3. a tájékoztatási központok könyvtári tevékenységének koordinálása és ellenőrzése,
4. a tájékoztatási központok könyvtárosainak képzése.

A jövőendő CBT magva az Intézet jelenlegi könyvtára. Az Intézet könyvtári szolgáltatásainak körét jelenleg a jövőendő műszaki könyvtár számára előírt programnak megfelelően bővíti. Az 1961/65 évekre már kidolgoztak ilyen programot, megkezdték a CBT feladataira és szervezeti elveire vonatkozó módszertani és elvi munkálatokat is. Növekszik a folyóiratgyűjtemények köre és mennyisége.

Megkezdték a szóbeli és írásbeli módszertani irányító munkát, a könyvtárlátogatásokat stb. is.

Az elméleti munka is megindult a "speciális gyűjtemények kidolgozásának elvei szakkönyvtárakban" témakörben. Ez közölni fogja a könyvtári munka módszertanát, és a könyvtári munka technikájának alapja lesz.

Ezenfelül megkezdték évkönyvek kidolgozását, amelyek a tájékoztatási központok hálózatában kidolgozott tudományos kutató munkák bibliográfiáját tartalmazzák.

8. PROPAGANDATEVÉKENYSÉG

Az információ kellő kihasználásának egyik fontos eleme az, hogy a tájékoztatási ismeretek eljussanak az átvevők minél szélesebb köréhez, amihez a tájékoztatási tevékenységet az országban megfelelően népszerűsíteni kell.

Az Intézet megértette az ebből következő előnyöket, és ezért 1962-ben átfogó akciót indított az Intézet tevékenységének népszerűsítésére, valamint az alárendelt tájékoztatási hálózat munkájának ismertetésére. Ennek során a propaganda különböző formáit alkalmazza, pl. írásbeli propagandát az időszakos folyóiratokban és napilapokban, szóbeli és vizuális propagandát, sajtókonferenciákat a legfontosabb folyóiratok képviselőivel, résztvesz különféle kiállításokon, vásárokon stb.

1963-ban számos munka megindulását irányozták elő, amelyek célja, hogy meghatározzák a tájékoztatás felhasználói különböző kategóriáinak információs szükségletét, az egyes információs kiadványok hasznosságának fokát, valamint előzetes vizsgálatok folynak majd az információ terjesztésének gazdasági hatékonyságáról. E kérdések közül néhány a jövőben folyamatos feladat lesz.

9. BEFEJEZÉS

A jelen munkában a tájékoztatási hálózat feladataira vonatkozóan elmondottak összefoglalásaként e feladatok a következőképpen rendszerezhetők:

- a/ a meglévő tájékoztatási központok megerősítése, nagyszámu új központ szervezése, valamint munkájuk színvonalának felemelése,
- b/ a tájékoztatási anyag minél hiánytalanabb felhalmozásának biztosítása, valamint gyors feldolgozása és elosztása,
- c/ az információs anyagok minél maradéktalanabb felhasználásának biztosítása,
- d/ az információs tevékenység egységes formáinak és módszereinek meghatározása,
- e/ a tájékoztatás szakkádereinek kiképzése,
- f/ a hálózat összes láncszemeiben a munka helyes koordinálásának és instruálásának biztosítása,
- g/ a központok tevékenységének aktivizálása a gazdasági és szervezési tájékoztatás területén.

Hozzá kell ehhez fűzni, hogy a fenti feladatok nem merítik ki mindazokat a problémákat, amelyeket a következő években megfelelően meg kell oldani.

. . .

